

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาเรื่อง ทักษะของผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง : ศึกษาเฉพาะกรณีการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา เพื่อทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และข้อกฎหมาย เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ศึกษาทักษะของผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด โดยการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์จากการสัมภาษณ์ผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางที่เคยปฏิบัติงานในศาลเยาวชนและครอบครัวกลางและผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางที่ปฏิบัติงานอยู่ในศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In depth Interview) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ซึ่งกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางที่เคยปฏิบัติงานในศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง จำนวน 3 ราย และผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางที่ปฏิบัติงานอยู่ในศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง จำนวน 8 ราย รวมทั้งหมด 11 ราย

ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ นำข้อมูลมาสรุป ซึ่งทำให้ทราบถึงทักษะของผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด จากการศึกษานี้สามารถสรุปได้ดังนี้ สังคมได้เล็งเห็นถึงความสำคัญและตระหนักถึงหน้าที่ที่จะต้องคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน ซึ่งจะต้องดำเนินการทั้งด้านสังคมและทางด้านกฎหมายควบคู่กัน ศาลเยาวชนและครอบครัว จึงถูกจัดตั้งขึ้นเป็นองค์กรในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน และเป็นองค์กรสำคัญที่มีอำนาจในการแก้ไขปัญหาลูกและเยาวชนที่กระทำผิด นอกจากนี้ตำรวจ อัยการและสถานพินิจ โดยมีพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 เป็นกรอบในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม มีเจตนารมณ์ คือ (1) ส่งเสริมและคุ้มครอง สวัสดิภาพของเด็กและเยาวชน (2) นำความยุติธรรมที่คำนึงถึงลักษณะเฉพาะของบุคคลมาใช้ (3) นำวิธีการแก้ไขที่เหมาะสมมาใช้กับเด็กเป็นรายบุคคล (4) คุ้มครองสถานภาพของครอบครัว จึงเป็นผลให้ศาลเยาวชนและครอบครัวมีภารกิจที่สำคัญและมีผลถึงอนาคตของประเทศ ศาลเยาวชนและครอบครัวจะทำหน้าที่เป็นองค์กร

พิทักษ์รักษาและคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน ภายใต้กฎหมายที่รับรองและคุ้มครองสิทธิเด็กไว้ หรือแม้กระทั่งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ จะเข้าไปคุ้มครองดูแลสิทธิเด็กตามกรอบอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด ตลอดจนมีการแสวงหามาตรการและแนวทางทุกรูปแบบเพื่อให้ความช่วยเหลือหรือปกป้องคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างใกล้ชิด และทำงานกันอย่างเต็มความสามารถแล้วก็ตาม แต่ปัญหาอันเกี่ยวกับที่เด็กเป็นผู้กระทำผิดเสียเอง กลับทวีปัญหามากขึ้น จำนวนเด็กที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมก็นับว่ายังคงมีจำนวนมากและยังคงมีแนวโน้มที่จะเพิ่มมาก เราจะพบเห็นปัญหาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนกระทำผิดกฎหมายอยู่เสมอ ๆ ซึ่งสาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากสภาพครอบครัวยากจน ขาดความรัก ความอบอุ่น และความเห็นอกเห็นใจ สถานการณ์เหล่านี้ทำให้เด็กขาดที่พึ่ง และนับวันจะมีแนวโน้มที่ความรุนแรงมากขึ้นตามลำดับ

ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง มีหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ดำเนินงานโดยผู้พิพากษาที่กำหนดนโยบายและปฏิบัติงานอยู่ในศาล จึงจำเป็นต้องศึกษาทัศนะของผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางว่ามีปัญหาและอุปสรรคในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดอย่างไร และแนวทางการแก้ไข

จากการทบทวนวรรณกรรม ที่เกี่ยวข้อง พบว่า บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดไม่ว่าจะเป็นผู้พิพากษา ผู้พิพากษาสมทบ ที่ปรึกษากฎหมาย ยังมีคุณสมบัติไม่เหมาะสม เนื่องจากไม่มีความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดและเจตนารมณ์ของการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวเพียงพอที่จะทำให้สามารถคุ้มครองแก้ไข ฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดที่เข้ามาสู่การดำเนินคดีในศาลเยาวชนและครอบครัว อีกทั้งวิธีการดำเนินคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดของศาลเยาวชนและครอบครัวยังไม่มี การค้นหาสาเหตุการกระทำผิดก่อนการพิจารณาคดี คำพิพากษายังไม่เหมาะสมที่จะแก้ไข ฟื้นฟู เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดได้อย่างถูกต้อง ตรงจุดและเป็นประโยชน์กับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดได้อย่างแท้จริง อีกทั้งบทบัญญัติของกฎหมายไม่ได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนในการใช้อำนาจศาลเยาวชนและครอบครัวให้สามารถนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ ทำให้ไม่สามารถคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดได้อย่างเต็มที่

แนวคิดในการแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนในประเทศไทยได้มีการบัญญัติหลักเกณฑ์ไว้ในกฎหมายอย่างกว้างขวางและทันสมัย ทัศนะของผู้พิพากษายังคงมีแตกต่างกัน ส่วนหนึ่งเห็นด้วยกับแนวคิดของสำนักคลาสสิก ที่เห็นว่ากฎหมายควรแน่นอนชัดเจน หลักเกณฑ์ในกระบวนการยุติธรรมควรแน่นอน การลงโทษควรให้เหมาะสมกับความผิดที่เด็กและเยาวชนกระทำ และทุกคนควรเท่ากันในทัศนะของกฎหมาย อีกส่วนเห็นว่า เด็กและเยาวชนกระทำผิดเพราะมีสิ่งอื่นมาชักจูง

หรือบีบบังคับ เขาไม่ควรรับผิดชอบในการกระทำทั้งหมดเพราะไม่มีทางเลือก สังคมและสิ่งแวดล้อมมีส่วนทำให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิด จึงควรมีส่วนรับผิดชอบและร่วมแก้ไขโดยเน้นเรื่องการแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิด ซึ่งเลือกปฏิบัติต่อบุคคลเป็นราย ๆ ไป ตามความเหมาะสม ซึ่งสรุปได้ว่า ทักษะของผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด เจตนารมณ์ในการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวเพื่อคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด มุ่งแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดมากกว่าการลงโทษ เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดได้รับการคุ้มครองสิทธิอย่างเต็มที่ตามเจตนารมณ์ของศาลเยาวชนและครอบครัว คือให้ผู้พิพากษาค้นหาสาเหตุของการกระทำความผิด เพื่อเอามาประกอบการพิจารณาความผิดก่อนที่จะมีการพิจารณาคดี โดยคำนึงถึงบุคลิกลักษณะและสุขภาพ และภาวะจิตของเด็กหรือเยาวชน เข้ารับการตรวจจิตจากนักจิตวิทยา การเอาพฤติการณ์แห่งคดี หรือการกระทำความผิด เอาประวัติดูหมิ่นหลัง สภาพแวดล้อมของเด็กและเยาวชน มาพิจารณาประกอบเพื่อกำหนดวิธีการที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนเป็นรายบุคคล การชะลอการพิพากษาเพื่อให้โอกาสเด็กและเยาวชนเข้าสู่กิจกรรมเพื่อปรับพฤติกรรมก่อนพิพากษา ใช้กระบวนการก่อนศาลมีคำพิพากษา เพื่อให้โอกาสแก่เด็กและเยาวชน ใช้วิธีการสำหรับเด็ก เพื่อแก้ไข ฟื้นฟู ยิ่งกว่าการลงโทษ รวมทั้งการบำบัดรักษาอย่างต่อเนื่องการติดตามผลการอบรมแก้ไข ฟื้นฟู เพื่อให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดได้รับการคุ้มครองสิทธิอย่างเต็มที่ สรุปคือเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดได้รับการคุ้มครองสิทธิตั้งแต่เริ่มเข้าสู่ศาลตลอดจนมีคำพิพากษาให้ปล่อยตัว หรือให้ส่งตัวไปสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก เพราะเจตนารมณ์ของ พ.ร.บ.จัดตั้งศาลเป็นการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนโดยมุ่งแก้ไขเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด มากกว่าการลงโทษ

ในส่วนของการเปรียบเทียบวิธีการศึกษาเรื่องทักษะของผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary Research) เช่น หนังสือ บทความ กฎหมาย งานวิจัย วิทยานิพนธ์ และเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และส่วนที่สองศึกษาข้อมูลจากภาคสนาม (Field Research) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) สัมภาษณ์ผู้พิพากษาที่เคยปฏิบัติงานในศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง จำนวน 3 คน และผู้ที่ปฏิบัติงานในศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง จำนวน 8 คน ในประเด็นเรื่อง ทักษะของผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ปัญหาและอุปสรรคในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดของศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง และแนวทางการแก้ไขควรเป็นอย่างไร และสรุปได้ว่า เด็กและเยาวชนได้รับการคุ้มครองสิทธิตามเจตนารมณ์ของ

ศาลเยาวชนและครอบครัวตั้งแต่เริ่มเข้าสู่ศาลจนสิ้นสุดไปจากศาลหลังจากที่ได้รับการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู ให้กลับตนเป็นพลเมืองดีของสังคม ซึ่งเป็นไปตามอนุสัญญาเด็ก

จากการศึกษา สรุปได้ว่า ผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ในระบบงานศาลเยาวชนและครอบครัว ที่จะต้องให้ความคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดโดยมุ่งเน้นการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู มากกว่าการลงโทษ เป็นไปตามเจตนารมณ์ของการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดได้รับการคุ้มครองสิทธิอย่างเต็มที่ เริ่มตั้งแต่เข้าสู่ศาลจนเสร็จสิ้นไปจากศาลเยาวชนและครอบครัว

ข้อเสนอแนะจากผู้ศึกษา

จากการศึกษามีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สำนักงานศาลยุติธรรม ควรจัดอบรมให้กับผู้พิพากษาที่จะไปปฏิบัติงานในศาลเยาวชนและครอบครัวให้มีความรู้ ความเข้าใจในระบบงานของศาลเยาวชนและครอบครัวเพิ่มขึ้น ให้มีหลักสูตรเน้นเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับระบบงานศาลเยาวชนและครอบครัว เรื่องที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน ให้สำหรับผู้พิพากษาที่จะไปปฏิบัติงานในศาลเยาวชนและครอบครัว

2. การคัดเลือกผู้พิพากษาที่จะมาปฏิบัติงานในศาลเยาวชนและครอบครัว สำนักงานศาลยุติธรรมจะต้องคัดเลือกผู้พิพากษาที่จะมาปฏิบัติงานในศาลเยาวชนและครอบครัว ให้มีคุณสมบัติพิเศษโดยเฉพาะ โดยเป็นผู้มีประสบการณ์ในการเป็นผู้พิพากษามานานพอสมควร ควรมีวุฒิภาวะทางอารมณ์เป็นอย่างดี ควรเข้าใจปัญหาเด็กและเยาวชน และมีความละเอียดรอบคอบ โดยต้องคำนึงถึงสวัสดิภาพ และอนาคตของเด็กและเยาวชนให้มุ่งแก้ไขเพื่อให้เด็กกลับตัวเป็นพลเมืองดีของสังคมมากกว่า ที่จะมุ่งลงโทษเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดให้เจ็บตึง

3. สำนักงานศาลยุติธรรม ศาลเยาวชนและครอบครัว ร่วมมือกันจัดให้มีการประชาสัมพันธ์โดยการแจกเอกสารเผยแพร่ความรู้ ลงข่าวในอินเทอร์เน็ตเว็บไซต์ของศาลเยาวชนและครอบครัวให้หน่วยงานภายนอกเข้ามาร่วมมือกับศาลเยาวชนและครอบครัว ในการแก้ไข ฟื้นฟู ทำกิจกรรมให้เด็กและเยาวชนที่กระทำผิด และให้ศาลเยาวชนและครอบครัวและสามารถที่จะรับความช่วยเหลือจากหน่วยงานภายนอกได้เต็มที่

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารั้งต่อไป

1. ศึกษาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ต่อการคุ้มครองสิทธิเด็กของผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัว
2. ศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติของผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ของประเทศไทยกับต่างประเทศในเรื่องการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด
3. ศึกษาบทบาทของผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัว ที่นอกเหนือจากที่กฎหมายบัญญัติไว้
4. ศึกษาทัศนคติของพนักงานสอบสวนที่ทำความดีเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนที่กระทำ ความผิด ในกรณีการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน